

دایره‌های ترس

زنان درگفتمان دینی

نشر نگاه معاصر

نصر حامد ابوزید

ترجمه‌ی ادريس امينى

دایره‌های ترس

زنان در گفتمان دینی

نصر حامد ابوزید
ترجمه ادريس امینی

نگاه معاصر

ناشر: نگاه معاصر (وابسته به مؤسسه پژوهشی نگاه معاصر)

مدیر: سید کاظمی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: حروفچینی هما (امید سید کاظمی)

لیتوگرافی: نوید

چاپ و صحافی: فرینو

نوبت چاپ: یکم، ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۱۰۰

قیمت: ۳۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۶۲۲-۶۱۸۹-۰۷-۱

نشانی: تهران - مینی سیتی - شهرک مهر لاتی - پلاک ۲۸ - واحد ۲ شرقی

تلفن: ۲۲۴۴۸۴۱۹ / پست الکترونیک: negahe.moaser94@gmail.com | nashr_negahemoaser ©

Abu Zayd, Nasr Hamid	ابوزید، نصر حامد	سرشناسه
	عنوان قرارداد	عنوان قرارداد
	عنوان و نام پدیدآور	عنوان و نام پدیدآور
ابوزید: ترجمه‌ی ادريس امینی.	دایره‌های ترس: زنان در گفتمان دینی / سید کاظمی	عنوان و نام پدیدآور
	مشخصات نشر	مشخصات نشر
	تهران: نگاه معاصر، ۱۳۹۷.	مشخصات نشر
	مشخصات ظاهری	مشخصات ظاهری
	۲۷۶ ص.	مشخصات ظاهری
	شابک	شابک
	978-622-6189-07-1	شابک
	وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.	وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
	موضوع	موضوع
	انسان (اسلام).	موضوع
	Theological Anthropology – Islam.	موضوع
	زنان (فقه).	موضوع
	Women (Islamic Law).	موضوع
	زنان در اسلام.	موضوع
	Women in Islam.	موضوع
	شناسه افزوده	شناسه افزوده
	امینی، ادريس، ۱۳۶۲ - ، مترجم.	شناسه افزوده
	رده‌بندی کنگره	رده‌بندی کنگره
	BP ۲۲۶ / ۲ / الف ۲ د ۹۰ ۴۱ ۱۳۹۷	رده‌بندی کنگره
	رده‌بندی دیویی	رده‌بندی دیویی
	۲۹۷ / ۴۶۶	رده‌بندی دیویی
	شماره کتابشناسی ملی	شماره کتابشناسی ملی
	۵۲۳۵۸۲۴	شماره کتابشناسی ملی

فهرست

۹	□ مقدمه مترجم
۱۳	□ درباره ترجمه
۱۶	□ مقدمه نویسنده: تلخک
۲۳	□ دیباچه: حوا میان دین و اسسوره

بخش اول

زنان در گفت‌وگو بحران (۳۱)

۳۳	فصل اول: انسان‌شناسی زنان و خدشه‌دار شدن هویت
۵۵	فصل دوم: گفت‌وگو نوزایش و گفت‌وگو فرقه‌گرا
۷۲	فصل سوم: فقدان بُعد اجتماعی در گفت‌وگو دینی

بخش دوم

قدرت و حقیقت: آرمان‌گرایی متون و بحران واقعیت (۱۰۰)

۱۱۷	پیشگفتار
۱۲۲	فصل اول: مسلمانان و خطاب الهی: حقوق بشر میان آرمان و واقعیت
۱۵۷	فصل دوم: حقوق زنان در اسلام: مطالعه‌ای در تاریخ متون
۲۱۸	فصل سوم: اسلام، دموکراسی و زنان: دایره‌های ترس نزد فاطمه مرنیسی
۲۵۰	فصل چهارم: زنان و احوال شخصیه: الگوی گفت‌وگو قانون‌گذارانه در تونس

مقدمه مترجم

ابوزید در مقام یک ناایشمند نظریه پرداز در دامنه وسیعی از مهم ترین مباحث کلامی، تفسیری، عرفانی، تنقیدی و ادبی قلم زده و در طرح، نقد، پیدایش و گسترش برخی از مفاهیم بنیادین اندیشه اسلامی به ناصح سهم کرده است. کتاب دایره های ترس در نقادی فهم رایج از مسائل مختلف زنان، عرصه تاریخی گسترده است. این کتاب، هم نسبت و ارتباط تنگاتنگ سنت الهیاتی پیشا اسلامی و تصورات امروزی با تفسیر مردسالارانه قرآن را می کاود، هم از ربط و نسبت انسان شناسی زیان، جنسیت زدگی و خرابی مفرط زبان عربی با درجه بندی های ارزش گذارانه، غیریت سازی های زبانی و درانه سازی های نهفته در بطن آن زبان سخن می گوید و هم بازگشت ممنوعیت های اسطوره ای در جهان معاصر را به بحث می گذارد، همچنین از زمان پریشی و شبیه سازی های تاریخی و غبار آلود کردن مضای فهم دینی به منظور رها سازی وجه مردانه آن تا فقدان بُعد اجتماعی در گفتمان دین را به روشی روعبت بخشی دینی به نابرابری جنسیتی تا معنای انسان در سنت الهیاتی، تفسیری، کلامی و فلسفی اسلامی تا آرمان گرایی متون دینی و بحران واقعیت و تا حقوق زنان، همه و همه را واکاوی می کند.

دایره های ترس از منظری تازه و با رویکرد و نگرشی جدید، نسبت مسائل زنان با متن مقدس را واکاوی، بازخوانی و بازفهمی می کند. به بیان خود نویسنده این کتاب بیش از آنکه حامل پاسخی نهایی به پرسش های طرح شده باشد حاوی طرح مسأله در باب مسائل مبتلا به امروز زنان در جهان اسلام به منظور تأمل، تحرک و تشویق به یافتن پاسخ است. باز این کتاب به تعبیر خود نویسنده، جهدی کوچک در جهاد بزرگ فهم دین است که نویسنده از طریق آن می خواهد حساسیت خود را به مسائل مطروحه نشان دهد و حساسیت خواننده را نیز برانگیزد. طبیعی است که برخی از آن مسائل به دلیل تعلق و اختصاص به جامعه عربی در جامعه ما

صادق و واجد مدخلیت نباشند چرا که به اقتضای شرایط دینی و فرهنگی آن دیار، نگارش شده‌اند و تطبیق عینی آن‌ها بر جامعه ما نارواست.

آرای ابوزید عاری از کاستی نیست و همان اندازه محتاج نقد است که آرای دیگران. می‌توان در هر موضوع با ابوزید موافق یا مخالف بود اما اقتضای حق‌طلبی آن نیست که تنها در صورت موافقت، آرای نویسنده‌ای تأثیرگذار ترجمه و منتقل شود. ترجمه کتاب هم لزوماً به معنای همدلی مترجم با آرای مطرح شده در آن نیست. ممکن است تعارض اقوال، سقم ادعا و ضعف استدلال در این کتاب یافت شود چنان‌که عملاً نیز چنین است؛ اما به منظور پرهیز از مغالطه و تفهیمی در عرصه داورى باید با عصای احتیاط قدم برداشت. کشف، تصحیح و تنقیح مدعیات و گمراه‌های سست و نامنسجم و جرح و تعدیل و حک و اصلاح و قوام‌بخشی به آن‌ها، من‌تزعم فهم متأملانه، اعتقاد به تنوع و تکثر فهم‌ها و اجتناب از ظاهرینی و انگیزه‌خوانی است. نویسنده البته به اینکه هرکس مسائل زنان را در هر چارچوب فکری‌ای که از پیش دارد، بازتعریف می‌کند. در فصل اول از بخش اول همین کتاب می‌نویسد: «ما باید در این مقام پاره‌ای توهمات ایدئولوژیک درباره وضعیت فرو دست زنان در گفتار قرآن را که خصوصاً به مسأله نصف بودن ارزش انسان‌ها می‌کنند، از میان ببریم زیرا ملاک ارزش‌گذاری، باید "وضعیت" و موقعیت زنان در جامعه باشد. از نزول وحی باشد نه صرفاً مقایسه گفتار قرآن با خواسته‌های مشروع ما برای موقعیت زنان». در ادامه می‌گوید: «این آگاهی که گفتار قرآن عرضه می‌کرد، نخست در عرصه سیاسی و سپس در حوزه ادبیات، دین و تمام فرهنگ عربی با آگاهی موجود در زبان، وارد پیکار پس‌بغرنج و پیچیده‌ای شد. به میزانی که کفه نبرد به سمت آگاهی جدید سنگینی می‌کرد وضعیت زنان بالیدن می‌گرفت. وقتی هر کفه از دو به سمت آگاهی سنتی و ارزش‌های بسته و قبیله‌ای آن کج می‌شد وضعیت زنان رو به انحطاط می‌رفت». این عبارات که نظیر آنها را در همه کتاب‌های ابوزید و به خصوص در کتاب کذب و سرافرازی می‌توان یافت، نشان می‌دهد که با نویسنده باید مواجهه معرفتی کرد و از پیش داورى و انگیزه‌خوانی اجتناب ورزید. باری، در اندیشه ابوزید باید بحث و فحص کرد و صحت و سقم و کمال و نقص آن را واکاوید و صادقانه و صمیمانه در پی تصحیح خطای آن برآمد و در عین حال دعوت او به تعقل آزادانه در امر دین، جسارت پرسش‌گری و دوری از خشک‌اندیشی و قشری‌گری را ستود. دعوت او به وانهادن امور به عقل جمعی، نبرد جسورانه و فارغ از تأویل و توجیه ایدئولوژیک با فساد و استبداد فکری - معرفتی در جهان عربی، و در عین حال وامداری نقادانه و تکیه عالمانه بر سنت، نقش چشمگیری در بازوری ادبیات دینی چند دهه اخیر داشته

است. ادبیات دینی هم، از تشریح، تبیین، نقادی و ایجاد فضای دیالوگ نیست و فراز و فرود آن متأثر از فراز و فرود این است. نه از آرای ابوزید باید پروا و واهمه داشت نه از نقد آرای وی و بلکه باید به استقبال هر دو شتافت. مباحث این کتاب نیز محتاج تأمین چنین فضایی است و به جد، درخور نقد و نظر مجدانه صاحب نظران است و تنها با کوشش و اهتمام و اعتنای آنان قوام و کمال می‌پذیرد.

www.ketab.ir